

KATECHÉTA

ČASOPIS PRE KATECHÉTOV
A UČITEĽOV NÁBOŽENSTVA
BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY

„ZAŽIARI TÝM, ČO SEDIA
A NAŠE KROKY UPRIAMI

VO TME A V TŇNI SMRTI,
NA CESTU POKOJA“

LK 1,79

KATECHÉTA

Časopis pre katechétov a učiteľov náboženstva Bratislavskej arcidiecézy

Vydáva: Diecézny katechetický úrad Bratislavskej arcidiecézy, Špitálska 7, Bratislava.
Vydané pre vnútornú potrebu ako občasník, v elektronickej podobe.

Zodpovedný redaktor: Mgr. Ján Kliment

Redakčná rada: RNDr. Imrich Bogár, Mgr. Andrea Lengyelová, Mgr. Martina Šipošová

Foto v tomto čísle: www.pixabay.com, canva.com

NÁJDETE NÁS:

Špitálska 7
814 92 Bratislava 1
tel: 02 572 00 653
e-mail: dku@abuba.sk

www.dku.abuba.sk

NAPÍŠTE NÁM:

e-mail: dku@abuba.sk

KOREŠPONDENČNÁ ADRESA:

Rímskokatolícka cirkev
Bratislavská arcidiecéza
Diecézny katechetický úrad
Špitálska 7, 814 92
Bratislava 1

OBSAH

s. 4

ÚVODNÍK

Mgr. Ján Kliment, riaditeľ Diecézneho katechetického úradu Bratislavskej arcidiecézy

s. 5

JEŽIŠOV UČENÍK V DOBE KORONAVÍRUSU

P. Vojtěch Kodet

s. 8

FORMAČNÝ ROK "S BOŽÍM SLOVOM"

VÝCHODISKOVÉ KRITÉRIA ČÍTANIA SVÄTÉHO PÍSMA

Prof. František Trstenský

s. 13

INŠPIRÁCIE K POZNANIU SVÄTÉHO PÍSMA

METÓDA BLUDES

s. 14

AKTUALITY

Aktuálne informácie o pripravovaných aktivitách pre katechétoV a učiteľov náboženstva

ÚVODNÍK

Mgr. Ján Kliment, riaditeľ
Diecézneho katechetického
úradu Bratislavskej arcidiecézy

Milí učitelia NBV, katechéti, animátori!

Písať o tom, že prežívame bezprecedentnú situáciu, nemá význam, to všetci veľmi dobre vieme. Písať o tom, že aj v tejto situácii je Boh s nami, že nás nedovolí skúšať nad naše sily a že on vie, čo tým sleduje a použije si to pre svoje plány - to dúfam všetci veríme.

Ďakujem za vašu trpezlivosť a kreativitu, ak náhodou učíte. A povzbudzujem tých, čo zostali odlúčení od žiakov, aby neklesali na duchu a snažili sa udržiavať aspoň symbolický kontakt. Najmä sa za seba navzájom modlime!

Počas jesene boli odvolané všetky naše spoločné podujatia. Nestretla sa Komisia KBS pre katechizáciu a školstvo, neuskutočnil sa októbrový seminár o Božom slove, ani novembrový metodický deň a nekonali sa ani dekanátne rekolekcie katechétov.

V čase, keď píšem tieto riadky, je jasné, že návrat do normálu bude najskôr niekedy na jar, takže nás čakajú dlhé minimálne tri mesiace improvizácie. Napriek tomu vnímam potrebu urobiť aspoň približný náčrt zvyšku školského roka.

Seminár o Božom slove (2. časť), ktorý pripravuje peziňský farár Andrej Šottník, vidím najskôr niekedy po Veľkej noci, ale uvidíme. Februárový metodický deň zatiaľ oficiálne nerušíme, ale je len málo pravdepodobné, že sa uskutoční. To by znamenalo, že nám vypadnú až dva metodické dni, ktoré už v tomto školskom roku nebudeme nahrádzať a témy prenesieme do nového školského roka. Predpokladám, že májový termín bude v poriadku a stretneme sa.

Rekolekcie katechétov po dekanátoch zatiaľ nie je možné organizovať. V tomto školskom roku sme si navrhli formačný rok „S Božím slovom“. Prvá formačná prednáška od biblistu prof. Františka Trstenského je súčasťou aktuálneho čísla časopisu Katechéta. Druhú formačnú prednášku od sr. Dagmar Kráľovej, FMA som poslal školským dekanom, ktorá bude predmetom zamyslenia na najbližšej rekolekcii, prípadne vám ju prepošlú mailom. Určite bude zverejnená v nasledujúcom čísle časopisu Katechéta.

Biblická olympiáda zatiaľ ohrozená nie je. Stále sa môžu školy prihlasovať, a to do konca januára 2021. Triedne a školské kolá nemusia prebehnúť. Čo sa týka organizácie dekanátnych kôl, situácia je neistá a v hre je aj online súťaž alebo formou korešpondenčného seminára. Keď budú čerstvé informácie, promptne ich zverejníme na webovej stránke DKÚ.

Súťaž **Biblia pre všetkých** sa pripravuje podľa plánov, nové pracovné listy začneme publikovať na našej webovej stránke v priebehu januára a prihlasovanie tímov bude otvorené do konca februára 2021.

Na záver všetkým spolupracovníkom, priaznivcom a podporovateľom katechézy v našej arcidiecéze zo srdca prajem radostné Vianoce. Budú iné, budú zaujímavé, zvláštne, ale nevdí. Tajomstvo Vianoc sa nemení: Boh prichádza a len pokorní si to všimnú. A do nového roka nemôžeme mať iné želanie, len aby sa to celé skončilo a vyšli sme z toho polepšení.

JEŽIŠOV UČENÍK V DOBE KORONAVÍRUSU

P. Vojtěch Kodet

Prečo chceme hovoriť o dobe ovplyvnenej chorobou Covid-19? Pretože to ovplyvňuje naše životy a životy iných ľudí. Ochromilo to celú spoločnosť. Existuje navyše množstvo otázok, na ktoré existuje veľa protichodných odpovedí a názorov. Prečo to vzniklo? Ako to vzniklo? Ja však nebudem hovoriť o vírusoch, o ich vzniku, o liečení, ochrane, vyšetřovaní ochorenia, či ekonomickom dopade. Ale budem hovoriť o tom, čo si myslím, že od nás Boh chce, a ako sa k tomu máme ako Ježišovi učeníci postaviť.

Prvá vážna otázka: Prečo Boh necháva na ľudstvo dopadnúť také ochorenie ako Covid-19?

My vieme, že Boh má všetko v rukách. Prečo teda Covid-19? Nuž, je to rovnako preto, ako aj ostatné katastrofy, choroby, starnutie ... Je to jednoducho fyzický obraz toho zla, ktoré prišlo do sveta ľudským hriechom - čo je skutočná duchovná katastrofa. Je to hriech, ktorý ignoruje a neposlúcha Boha. Človek si urobil Boha zo seba a zo stvoreného sveta. Od okamihu pádu ľudstva do hriechu je ľudská história pretkaná katastrofami, chorobami, smrťou. A potom k tejto realite pristúpil Boží nepriateľ a začal nás klamať. Postavil človeka proti Bohu, takže človek za všetko obviňuje Boha. Ďalšou činnosťou Božieho nepriateľa je vyvolávanie strachu. To vedie človeka k zúfalej snahe mať veci pod kontrolou. Určovať ich. Vybudovať si bezpečný svet. Človek, ktorý nemá Boha, nemá veľmi inú možnosť ako brať veci do svojich rúk a snažiť sa ich ovládať.

Ibaže z tejto snahy mať veci pod kontrolou a vo vlastných rukách vyrastá ďalšia úzkosť a neschopnosť žiť slobodne svoj každodenný život.

**BOH JEDINÝ MÔŽE DAŤ
ZMYSEL VŠETKÉMU, ČO
PREŽÍVAME!**

**JEŽIŠOVI UČENÍCI VEDIA, ŽE
VŠETKO MÁ SVOJE RIEŠENIE,
A TO JEDINE V BOHU.**

Keď prví ľudia padli do hriechu, vlastne dali prednosť sebe pred Bohom a tomu, čo Boh pre nich chcel. Nedovolili Bohu, aby im on dal to, čo pre nich pripravil, ale uverili Pokušiteľovi a vzali „život do svojich rúk“. Dali prednosť vlastnej múdrosti pred dôverou Bohu. Lenže Boh jediný môže dať zmysel všetkému, čo prežívame! Akurát svet z veľkej časti o tom nevie. Ježišovi učeníci však vedia, že posledným slovom nie je smrť, ale život; že posledná nie je beznádej, ale nádej; že všetko má svoje riešenie, a to jedine v Bohu.

My sme dostali dar viery a poznania Ježiša a s tým aj poslanie voči svetu, ktorý Boha nepozná. Preto je také dôležité, aby sme v týchto okolnostiach života konali inak, ako koná stádo. Aby sme na jednej strane rozumeli ľuďom, ktorí Boha nemajú, ale súčasne aby sme vedeli, čo máme konať my.

Čo má teda konať Ježišov učeník v ťažkej a zložitej dobe, ako je tá súčasná? Nuž, svojím spôsobom má konať to, čo robí vždy alebo čo by mal konať vždy: žiť pre Ježiša, podľa jeho evanjelia, poslúchať ho, nechať sa viesť a prenikať jeho Duchom, a to bez ohľadu na okolnosti.

To, či človek má skutočnú vieru, sa pozná podľa toho, do akej miery je ovplyvňovaný vonkajšími vecami. Teda na čom skutočne záleží, je toto: aby náš život bol určovaný Bohom a nie vonkajšími okolnosťami. To nie je jednoduché!

Rozhodujúca je sila vnútorného puta, ktoré s Bohom máme.

Druhá otázka: Čo sa zmenilo s príchodom choroby Covid-19?

Okrem iného došlo k obmedzeniu spoločenskej a aj náboženskej aktivity, čo "vykoľajilo" tak veriacich, ako aj neveriacich. U veriacich sa to prejavilo tým, že vo chvíli, keď začali byť limitované počty v kostoloch, alebo bolo verejné slávenie úplne zakázané, veľmi veľa veriacich začalo mať pocit, že nemôžu žiť s Bohom. Ale náš život s Bohom predsa neurčujú bohoslužby! Jediná bohoslužba určuje náš život, a to je tá, o ktorej píše apoštol Pavol v liste Rimanom: "Pre Božie milosrdenstvo vás prosím, aby ste svoje telá prinášali ako živú, svätú, Bohu milú obeť, ako svoju duchovnú bohoslužbu." (Rim 12,1) Ľudia sú v panike a predstavitelia Cirkvi, aby im túto paniku zmiernili, začali im účasť na bohoslužbách ponúkať cez prenosy v počítačoch a stream na internete. Ale podstata viery nie je v tomto. Tá je v tom, že Ja prehĺbim svoj vzťah s Bohom.

Koncil nás učí, že máme bohoslužbu slova a bohoslužbu obety, a že Ježiš sa nám dáva ako v Eucharistii, tak aj v Slove. Normálne by bolo, že vo chvíli, keď nemôžeme prijímať Eucharistiu, začneme Krista o to viac prijímať v Slove a bohoslužby verejné nahradíme bohoslužbami, ktoré môžeme konať vo vlastnej rodine alebo medzi tými najbližšími, a tak objavíme hĺbku kresťanstva v minicirkvi. Pretože bez toho aj tak všetky veľké bohoslužby nemajú zmysel. Ibaže my sme sa, žiaľ, dostali do situácie, keď v mnohých rodinách nie je spoločná modlitba, nie je spoločné čítanie Písma - všetko sa necháva na "kostol", a keď nám ho niekto zatvorí, máme pocit, že nemáme nič. Dostali sme sa do situácie, keď celá spoločnosť nežije ničím iným ako touto témou, a to je alarmujúce. Pretože my sme poznali Boha a máme žiť pre Božie kráľovstvo. Máme žiť to, čo Boh chce konať v ľudských srdciach, v mojom srdci a v srdciach druhých ľudí. Je dôležité pripomenúť fakt, že Bohu sa nikdy nič nevymklo z rúk, aj keď sa nám to niekedy môže tak javiť.

NA ČOM SKUTOČNE ZÁLEŽÍ, JE TOTO: ABY NÁŠ ŽIVOT BOL URČOVANÝ BOHOM A NIE VONKAJŠÍMI OKOLNOSŤAMI.

Jedine Boh má schopnosť dať zmysel všetkému, čo prežívame - aj katastrofám, chorobe a smrti. Na rozdiel od neveriacich vieme, že Ježiš s nami spojil svoj život, vzal na seba našu bolesť a naše choroby a všetko zbavil nezmyselnosti, bezmocnosti, beznádeje a bezcennosti. Dokonca on z týchto ťažkostí urobil cestu k definitívnemu životu. Nejde o to, aby sme tým, ktorí vieru nemajú (prípadne tým, ktorí sa síce za veriacich považujú, ale vzťah s Ježišom neovplyvňuje ich život), aby sme im tieto skutočnosti hovorili. Jednoducho človek si vo vlastnej úzkosti a beznádeji nepomôže. Musíme to urobiť inak: dôležité je, aby som ja veril, ako sa veci majú, pretože potom budem pristupovať k týmto skutočnostiam úplne inak.

Ako Ježišovi učeníci vieme, že zdravie je síce obrovská hodnota, ale nie je najväčšia. To sa veľmi ťažko odovzdáva trpiacim neveriacim alebo formálne veriacim. V tom sa učeník bude vždy líšiť, pretože pre kresťana, ktorý žije s Kristom, je najväčšia hodnota Boží život v nás. My vieme, že budeme chorí a zomrieme, ale stratíme ten podstatný život - Boží život v nás - znamená stratíme večnosť. Apoštol Pavol píše: "Či žijeme, žijeme Pánovi, či umierame, umierame Pánovi. Či teda žijeme alebo umierame, patríme Pánovi." (Rim 14,8) Či sme zdraví alebo chorí - patríme Pánovi! Slová "patríme Pánovi" - to je pre Ježišovho učeníka veľmi dôležité vedomie toho, komu patríme. Je to dôležitejšie, ako chodiť do kostola. To najdôležitejšie je, aby som vedel, že som jeho, a toto nikdy nespochybnil. Patríme Kristovi ako jeho učeníci, a preto vieme, že on je s nami, prežíva to s nami, je v nás. A taktiež patríme Otcovi - to znamená, že sme jeho deti a on sa o nás postará.

Z tohto vedomia vyrastá naša dôvera, ktorá zaháňa strach, úzkosť a beznádej. Prináša pokoj, aj keď vedľa nás zúri búrka. Pokoj totiž prichádza z vedomia, že patrím Bohu.

Čo má teda robiť Ježišov učeník?

Po prvé: nestratiť vedomie, komu patrí. Po druhé: neprestať dôverovať v Božiu dobrotu a prozreteľnosť, a tak dať priestor Božej láske. To, že Boh má všetko vo svojich rukách, rozhodne neznamena, že ja nemusím nič konať. Boh si ma chce používať. Ježiš je tu na zemi prítomný v každom z nás. Práve v takýchto krízových situáciách sa prejaví, či je človek sebec alebo či už má v sebe niečo z tej Božej lásky. V dejinách Cirkvi patrili kresťania ku skupine, ktorá sa v krízových situáciách líšila svojím správaním od ostatných. V prvých storočiach nášho letopočtu v Rímskej ríši prepukol mor - a to bola príležitosť evanjelizácie pre kresťanov. Pretože zatiaľ čo všetci sa rozutekali a zachraňovali svoj vlastný život, naši bratia a sestry vo viere zachraňovali chorých a starali sa o nich. To isté sa stalo v dobe stredoveku a dobe cholery za Dona Bosca. To je niečo, čo je veľmi dôležité - prestať myslieť na seba. Ako sa na jednej strane obrátíme smerom k Bohu, tak sa na druhej strane musíme začať pýtať na tých, ktorých máme okolo seba. Musíme teda vyhlásiť boj proti sebecku a strachu, ktorý má každý sám o seba. Mierniť utrpenie druhých - to je konkrétny rozmer milosrdnej lásky prameniacej z Božieho srdca. Ona má veľmi veľa podôb. Keď chorého nemôžem navštíviť, môžem mu zavolať; môžem niekomu doniesť nákup pred dvere; môžem sa na niekoho usmiať; môžem sa rozhliadnuť, či konkrétna početná rodina nie je ekonomicky na dne; môžem pomôcť postrážiť deti matke, ktorá potrebuje ísť do práce a dieťa má domáce online vzdelávanie ... Ako kresťania sme pozvaní všímať si potreby druhých. A sme tiež povolaní modliť sa za núdznych, za všetkých zovretých strachom, úzkosťou. Pribudlo mnoho prípadov s vážnymi psychickými problémami.

Modliť sa máme aj za tých, ktorí im slúžia. A máme sa modliť za tých, ktorým bola zverená moc. Potrebujeme, aby títo ľudia boli nástrojom Boha, aj keď Boha nepoznajú. K tomu, aby to mohol Boh urobiť, potrebuje modlitby svojich učeníkov. Teda modlime sa za predstaviteľov štátu a predstaviteľov Cirkvi. Nadávaním sa nikdy nič nevyrieši, ani vonkajším hnevom. Služba a modlitba je naša aktuálna misijná činnosť. Čo sa ľuďom okolo nás zdá zlé, to je pre Ježišovho učeníka príležitosťou na Božiu milosť. Pán má pripravenú milosť aj pre tieto dni. Je potrebné mať oči viery, očakávať a prosiť s dôverou, že nás Boh prevedie týmto ťažkým obdobím.

Myslím si, že je veľmi dôležité, aby sme teraz budovali tie najvnútornejšie vzťahy k Bohu. Aby sme ľudí povzbudzovali, aby si konali domácu bohoslužbu, aby sa schádzali v modlitbe, aby boli ľudsky spolu. Môžu objaviť niečo, čo roky zanedbávali. Ak sa naučia vnímať Boha v tom najužšom kruhu rodiny, dá to úplne iný zmysel aj vonkajším verejným bohoslužbám. A nenechajme sa zmiasť tým, že fyzickým zlom sú zasiahnutí mnohí naši bratia a sestry. Boh nás - jeho učeníkov - očisťuje, volá nás k sebe, aby sme boli schopní plniť poslanie, ktoré nám ako učeníkom zveril.

ABY SME SKRZE KONKRÉTNE SKUTKY LÁSKY SVEDČILI O NAŠOM BOHU A DO SVETA PLNÉHO ZMÄTKU, SMÚTKU A BEZNÁDEJE VNÁŠALI BOŽIE SLOVO, BOŽÍ POKOJ, NÁDEJ PLNÚ NESMRTELNOSTI

Avšak tú najskôr musíme mať v sebe. Potom budeme tými, ktorí sú v tejto dobe v prvej línii.

Originál prednášky nájdete na tomto linku:
<https://vojtechkodet.cz/prednasky-a-kazani/k-poslechu/prednasky/jezisuv-ucednik-v-dobe-koronaviru>

FORMAČNÝ ROK "S BOŽÍM SLOVOM"

VÝCHODISKOVÉ KRITÉRIÁ ČÍTANIA SVÄTÉHO PÍSMÁ

Prof. František Trstenský

Svoj príhovor som s použitím biblickej symboliky rozčlenil do siedmich krátkych povzbudení, ktoré, verím, že budú inšpiráciou pre duchovný život, podnetmi pre školské vyučovanie náboženstva a príspevkom do diskusie na vašich dekanátnych rekolekciách o úlohe katechézy, v ktorej Božie slovo má centrálnu úlohu.

Jedným z kľúčových dokumentov Druhého vatikánskeho koncilu je dogmatická konštitúcia o Božom zjavení Dei verbum. Osobne ju nazývam, že je to „ústava“ biblického štúdia a apoštolátu, lebo od nej sa odvíja celý pohľad Katolíckej cirkvi na dôležitosť Svätého písma. Prosím, všetci si pozorne tento dokument opäť prečítajte. Posledná - šiesta kapitola nesie názov „Sväté písmo v živote Cirkvi“. Keď sa v roku 2008 konala Biskupská synoda o Božom slove, vtedajší Svätý Otec Benedikt XVI. zvolil jej názov práve podľa spomínanej šiestej kapitoly dogmatickej konštitúcie. Aj následná posynodálna exhortácia Verbum Domini nesie podtitul „O Božom slove v živote a poslaní Cirkvi.“ Jozef Ratzinger, ktorý bol osobne prítomný na koncile ako mladý 35-ročný teológ, sa už ako pápež k téme koncilu pravidelne vracal a poukazoval na jeho správnu interpretáciu.

Jeho exhortácia o Božom slove je istou syntézou obdobia, ktoré Cirkev prešla od koncilu po súčasnosť v prístupe k Svätému písmu a zároveň poukázaniím, ktorým smerom sa má uberať jej pohľad ďalej. Pápež spomína, že synodálni otcovia odporúčali, aby sa - nakoľko je to možné - vytvorili základné formačné centrá pre laikov a misionárov, v ktorých by sa učili chápať, žiť a ohlasovať Božie slovo (DV 75). Uvažujme nad touto výzvou aj v našich slovenských podmienkach. Tieto tri slovesá považujem za podstatné pre formáciu každého veriaceho človeka, zvlášť katechétovej - učiteľov náboženskej výchovy - chápať, žiť a ohlasovať Božie slovo. Vidím tu prepojenie na podobenstvo o rozsievачovi, v ktorom Pán Ježiš pripomína, že iba slovo zasiate do dobrej pôdy prinesie úrodu. Prvou podmienkou je, aby sme sa my sami stávali dobrou pôdou. Prijmite preto niektoré moje podnety na tému Svätého písma.

TRI SLOVESÁ POVAŽUJEM ZA PODSTATNÉ PRE FORMÁCIU KAŽDÉHO VERIACEHO ČLOVEKA, ZVLÁŠŤ KATECHÉTOV - UČITEĽOV NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY - CHÁPAŤ, ŽIŤ A OHLASOVAŤ BOŽIE SLOVO

1. Bohoslužba slova

Začnem miestom, ktoré je spoločenstvom všetkých spoločenstiev. Je to farnosť a zvlášť účasť na svätej omši. Najčastejším miestom, kde sa veriaci človek stretáva s Božím slovom, je svätá omša.. Liturgia je privilegovaným miestom na hlásanie, počúvanie a slávenie Božieho slova. Chcem zdôrazniť tieto tri slová, ktoré emeritný pápež Benedikt XVI. uvádza v posynodálnej exhortácii Verbum Domini (DV 72).

(A) Hlásanie. Je to úloha v prvom rade pre kňazov, ktorým je osobitným spôsobom zverený úrad ohlasovania, aby ich homílie vychádzali z Božieho slova.

Nech príklady použité v homíliách nezatiačia Božie slovo, nech si veriaci pamätajú slová Svätého písma, nie výsledok hokejového zápasu alebo vtip na konci homílie či oznamov. Vždy je pred kňazmi úloha pracovať na zlepšení kvality homílií! **(B) Počúvanie.** Venujme v našich katolíckych inštitúciách (cirkevné školy, farnosti, spoločenstvá) pozornosť formácii našich lektorov v troch oblastiach: biblickej, liturgickej a technickej. Nech je zreteľné, že Božie slovo v bohoslužbe slova berieme vážne. Ak je to možné, nech lektori vytvárajú spoločenstvá, v ktorých si nielen „rozdelia“ čítania, ale nad Božím slovom aj premýšľajú. Vytvárajme ďalšie spoločenstvá, kde zaznie Božie slovo, podporujme rôzne biblické aktivity v našich školách, krúžkoch, farnostiach. Budme v tomto kreatívni. **(C) Slávenie.** Božie slovo nie je pre nás formalitou, ale skutočným pokrmom, ktorým sa my sami často živíme. Naša účasť, naše prežívanie liturgie je prvou školou a príkladom, kde učíme našich žiakov, ako prijímať Božie slovo, živiť sa ním a uvádzať ho do života. Je indikátorom úprimnosti našich slov o potrebe poznať a čítať Sväté písmo.

2. Harmónia vedy a viery

Chcem upozorniť na nesprávny dualizmus, ktorý nás ohrozuje v prístupe k Svätému písmu. Na jednej strane hrozí čítanie Svätého písma s vierou, ale bez potrebného štúdia Svätého písma (pozornosť na kontext, literárny žáner, vtedajší spôsob myslenia a vyjadrovania). Na druhej strane najmä nás katechétovej a učiteľovej náboženstva môže ohrozovať tzv. sekulárna hermeneutika, ktorá redukuje texty Svätého písma na čisto ľudský výtvor. Správne poznanie biblického textu je prístupné len tomu, kto má živý vzťah k tomu, o čom text hovorí (DV 30). Pápež Benedikt XVI. nazýva tento prístup „hermeneutikou viery“. Tieto dve roviny nestoja proti sebe, ale sú vo vzájomnom neoddeliteľnom vzťahu. Je veľmi potrebné, aby učiteľ náboženstva svojou prítomnosťou

vedol žiakov k čítaniu Svätého písma v harmónii medzi vedou a vierou. Stretol som sa s mladými ľuďmi, ktorí boli horliví vo viere, ale ich poznanie historických, kultúrnych a náboženských reálií Biblie bolo žalostné, čo malo dopad na ich naivné poznanie a subjektívne vysvetľovanie posolstva biblických textov. Ich situáciu by som prirovnal k stretnutiu Filipa s komorníkom etiópskej kráľovnej, ako sa to spomína v 8. kapitole Skutkov apoštolov. Filip sa ho pýtal: „A aj rozumieš, čo čítaš“ (Sk 8, 30), načo mu komorník odpovedal: „Ako by som mohol, keď mi to nik nevysvetlí?“ (Sk 8, 31) V tomto je úloha katechétovej a učiteľovej veľmi dôležitá, lebo predpokladá, že aj my sami budeme rozvíjať vlastné štúdium Svätého písma, ktoré je akoby dušou posvätnéj teológie (DV 31). Bez solídnych biblických znalostí vedie čítanie Svätého písma k fundamentalizmu, k vytrhávaniu veršov z kontextu, k vlastným interpretáciám. Mladí ľudia sú otvorení pre kritické uvažovanie. Nadchnime ich, aby videli súlad viery a vedy. Na druhej strane je potrebné, aby sme ako učelia neustále pozývali žiakov k rozvíjaniu ich duchovného života, k pravidelnej a častej účasti na svätej omši, k častému prijímaniu sviatostí, ku každodennej modlitbe, k praktizovaniu viery. Predovšetkým, aby sme my sami boli autentickými ľuďmi viery.

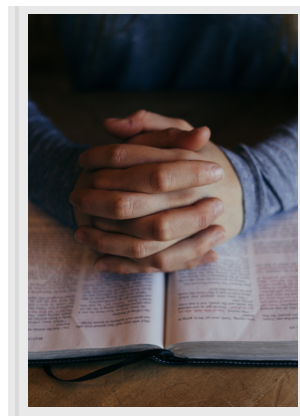
Keď sme v milosti poväčujúcej, ten Duch Svätý, ktorý viedol svätopiscov pri písaní Svätého písma, vedie aj nás, aby sme ho správne porozumeli.

3. Spoločenstvo s Cirkvou

Sväté písmo nie je „moja“ kniha, preto je potrebné čítať ho v spoločenstve s ostatnými členmi Cirkvi. Sväté písmo bolo napísané Božím ľuďom a pre Boží ľud z inšpirácie Ducha Svätého. Druhý list Petrov je z chronologického hľadiska najmladším spisom celej Biblie. Vznikol niekedy na začiatku 2. storočia po Kristovi. V tej dobe kresťanstvo už malo za sebou skúsenosti s pomýlenými interpretáciami a aplikáciami Svätého písma, najmä pokiaľ ide o osobu Ježiša Krista. Preto autor tohto listu upozorňuje: „Nijaké prorocko v Písme nepripúšťa súkromný výklad. Lebo prorocko nikdy nevzišlo z ľudskej vôle, ale pod vedením Ducha Svätého prehovorili ľudia poslaní od Boha.“ (2 Pt 1,20-21) Pozývajte žiakov, aby ich viera bola vždy v jednote s náukou Katolíckej cirkvi. Predovšetkým však nech naša vlastná viera je v súlade s náukou Cirkvi. Len v spoločenstve s Božím ľuďom môžeme vstúpiť do jadra pravdy, ktorú nám chce povedať Boh. Dokument *Verbum Domini* jasne hovorí:

„Autentická hermeneutika Biblie je možná len vo viere Cirkvi.“ (DV 29) Dôležitá je preto analógia viery, tzn. vzájomná súdržnosť jednotlivých pravd viery, ktoré učí Katolícka cirkev. Už viackrát spomínaná exhortácia o Božom slove *Verbum Domini* povzbudzuje, že „katechéza sa má nechať preniknúť biblickým myslením, biblickým duchom a biblickými postojmi pomocou usilovného kontaktu s týmito textami; znamená to však aj pamätať, že katechéza bude tým bohatšia a účinnejšia, čím viac bude čítať texty s porozumením a so srdcom Cirkvi.“ (DV 74) Zvlášť sa mi páči spojenie „so srdcom Cirkvi“. Je potrebné žiakom poukazovať na neoddeliteľné prepojenie Kristus a Cirkev. Apoštol Pavol hovorí o tajomnom tele Krista, ktorým je Cirkev, a on je jej hlavou (porov. Kol 1,18).

Preto čítať Sväté písmo s Kristom, ale bez Cirkvi vedie k deformácii správneho pochopenia Božieho slova.

4. Jednota Starého a Nového zákona

Najskôr chcem pre ilustráciu poukázať na dva novozákonné texty. V príbehu emauzských učeníkov evanjelista Lukáš hovorí o Kristovi, ktorý „počnúc od Mojžiša a všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo.“ (Lk 24,27) Vo svojej reči na vrchu Pán Ježiš upozorňuje: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov; neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť.“ (Mt 5,17) Tieto texty majú vážny dôsledok pre interpretáciu Svätého písma. Ten istý Boh je autorom obidvoch častí. Ak čítame starozákonné texty, máme to robiť vo svetle Ježišovho poslania. Pre kresťanov je osoba a náuka Božieho Syna „okuliarmi“, s ktorými vždy nazeráme na Starý zákon s vedomím, že Kristus je ich naplnením. Výstižne to vyjadril svätý Augustín: „Nový zákon je skrytý v Starom a Starý zákon je zjavený v Novom.“ Už v 2. storočí Cirkev jasne odmietla učenie kňaza Marciona, podľa ktorého Starý zákon je pre kresťanstvo už nepotrebný. Ak sa na Sväté písmo pozrieme z odborného pohľadu, je to zbierka literárnych textov, na čo je potrebné pamätať pri ich interpretácii. Napriek tomu však Sväté písmo považujeme ako celok za jedinú Božiu slovo. Práve táto vnútorná jednota a nerozlučiteľnosť celého Svätého písma je rozhodujúce kritérium správnej hermeneutiky viery (DV 39). Taliansky biblista Massimo Grilli o vzťahu Starého

a Nového zákona hovorí, že sa navzájom pozerajú na seba a vzájomne sa chápu. Jediný spôsob, ako porozumieť Kristovi a celému Novému zákonu, je prostredníctvom vzťahovej dynamiky Nového zákona so Starým zákonom. Pri práci so žiakmi je potrebné klásť dôraz, aby poznali aj prvú časť Svätého písma, ktorým je Starý zákon. Ved' ako inak porozumejú posolstvu Krista, ktorý prišiel naplniť Zákon i Pororokov? V práci so Svätým písmom využívajme tzv. kánonický prístup, tzn. ukazujme na prepojenie jedného biblického úryvku s inými časťami Svätého písma v duchu zásady: „Písmo sa vykladá Písmom.“

5. Riziko selektívneho čítania

Nesprávnym prístupom k čítaniu Svätého písma v spoločenstvách je selektívne čítanie, pri ktorom si vyberáme iba niektoré biblické texty. Tento výber môže byť úmyselný alebo neúmyselný, avšak v každom prípade nás ochudobňuje o poklad Božej náuky ukrytej v celom Svätom písme. Pri úmyselnom výbere predovšetkým mladý človek vyhľadáva tie texty, ktoré sú mu milšie. Sväté písmo sa tak stáva nástrojom našej osobnej sympatie. Už to nie je Božie slovo, ktoré pôsobí na nás, ale sme to my, ktorí rozhodujeme, čo a kedy prečítame podľa vlastných záujmov a situácie. Božie slovo sa tak stáva obeťou našej momentálnej nálady.“ Častým spôsobom prístupu je však aj neúmyselný výber tzn. náhodné otváranie Biblie (a aké je to obľúbené medzi mladými pri rôznych modlitbových stretnutiach). Dochádza tak k vytrhnutiu biblických citátov a udalostí z kontextu, čo môže viesť až k ich nesprávnemu pochopeniu. Výroky a udalosti sa udiali za istých okolností, boli zapísané v istom prostredí, ktoré je dôležité pre správne pochopenie Božieho posolstva. Nezabúdajme, že celé Sväté písmo je Bohom inšpirované, nielen niektorá jeho časť. Sväté písmo sa nedá deliť na podstatné a nepodstatné časti. Selektívnym čítaním strácame zo zreteľa skutočnosť, že Boží plán spásy je postupne zachytený dejinný proces.

Potom len ťažko porozumieme pavlovskému chápaniu Krista ako „nového Adama“, keď nevieme, akými dejinnými udalosťami prešlo ľudstvo od prvého Adama. Ťažko pochopíme obraz Krista - Baránka v Jánovej apokalypse, ak nebudem poznať symboliku baránka naprieč biblickými knihami. Preto jednu biblickú udalosť musíme vidieť v súvislosti s ďalšími udalosťami. Ide o tzv. globalistické čítanie. Ved'me seba i žiakov, aby danú biblickú knihu prečítali postupne a celú, aby vnímali postupné odovzdávanie posolstva, Božiu pedagogiku a nadväzovanie jednotlivých častí na seba.

6. Hľadanie úžitku

Súčasnú dobu môžeme nazvať, že je dobou úžitku, čo sa žiaľ prenáša aj do medziľudskej a náboženskej oblasti. Pokiaľ máme z vecí úžitok, používame ich a tešíme sa z nich. Keď z nich prestaneme mať úžitok, zbavíme sa ich. Vidíme, ako žiaci sa v triede medzi spolužiakmi radi pochvália vždy novým modelom a značkou mobilov, tabletov, oblečenia atď. V medziľudských vzťahoch sme svedkami, že ľudia sa pýtajú: „Čo mám z takého vzťahu?“ Keď tento úžitok nevidia alebo nevidia ho ihneď, dochádza k rozpadom vzťahov, manželstva, ba dokonca „úžitkovosť“ priniesla prevrátený pohľad na samotný ľudský život. Zdravá generácia sa pýta, aký úžitok má život chorého, starého alebo postihnutého človeka. Pod tlakom tejto mienky sa potom na úžitok pýta aj samotný človek, ktorý sa ocitne v takej situácii. Terajší Svätý Otec to nazýva „kultúra skartovania“. Hľadanie úžitku sa deje aj pri čítaní Božieho slova. Sväté písmo nie je vec, na ktorú mám záruku a čakám od jej používania úžitok. Božie slovo nie je ani prístroj, ktorý po „vhodení“ úsilia a stráveného času automaticky vyrieši moje problémy. Čítanie Božieho slova nemá byť v prvom rade zamerané na získanie akýchsi dobier, ale na hľadanie môjho zjednotenia s Bohom. Prvým a hlavným cieľom čítania Božieho slova je vytvorenie spoločenstva s Bohom.

„OTVORIŤ PÍSMA A ČITAŤ HO ZNAMENÁ NASTAVIŤ PLACHTY DUCHU SVÄTÉMU BEZ TOHO, ABY SME VEDELI, KAM DOPLÁVAME.“

Svätý Ambróz to vyjadril nádherným prirovnaním: „Keď čítame Sväté písmo, Boh sa vracia poprechádzať v pozemskom raji.“ Mnohí veriaci a zvlášť mladí ľudia po počítačnom nadšení prestanú čítať Sväté písmo, lebo nevidia hneď ovocie. Musíme sa oslobodiť od prežívania viery, od prijímania sviatostí na spôsob, že od toho (alebo za to) neustále niečo čakám. Svätý Hieronym (347-420 po Kr.) to vyjadril slovami: Iste, Boh nám dáva milosti aj pre náš každodenný život, ale nech našou prvoradou túžbou je spoločenstvo s Bohom. Krásne to vystihuje modlitba Otčenáš. Jej prvá prosba nie je o chlieb, ani o odpustenie hriechov, ale Ježiš nás učí prosiť Boha: „posväť sa meno tvoje.“ Tak aj naše čítanie Božieho slova má byť nasmerované v prvom rade na Boha, nie na nás.

7. Vernosť Božiemu slovu

Svätý Ján Damaský vyslovil takúto myšlienku: „Ak si prečítal viackrát to isté miesto Svätého písma a neporozumel si mu, nepadaj na duchu, buď trpezlivý, porozjímaj alebo sa spýtaj iných, aby ti to vysvetlili. Ved' je napísané: »Spytuj sa svojho otca a oznámi ti, svojich starcov a povedia ti!« (Dt 32,7)“ Kvapka vyhlíbi jamku v tvrdom kameni nie silou, ale pravidelnosťou. Virtuóz dosiahne ľahkosť v hre na husliach nie tým, že raz za čas si zahrá, hoci aj štyri hodiny v jednom kuse, ale tým, že cvičí každý deň. Žiaci tomu dobre rozumejú, ved' mnohí navštevujú rôzne hudobné, jazykové alebo športové krúžky. Len vytrvalosť prináša postupne viditeľné pokroky. Odporúčam čítať radšej kratšie biblické úseky, ale pravidelne, pozorne a

pamätať si obsah prečítaného. Čítajme Sväté písmo denne. Vytvoríme si denný plán čítania a usilujme sa ho dodržať.

Učme našich žiakov, aby neboli netrpezliví, ak niektorému biblickému textu hneď dobre nerozumejú. Nech si zachovajú vernosť čítaniu Božieho slova a v správnom čase Boh osvieti ich myseľ.

BUĎME IM NABLÍZKU, AK SA NA NÁS OBRÁTIA S PROSBOU O VYSVETLENIE

KATECHÉZA VO FARNOSTI

Inšpirácie k poznávaniu Svätého písma

METÓDA BLUDESCH

Pokračujeme v poznávaní rozličných metód práce s Božím slovom. V tomto čísle predstavíme metódu Bludesch.

Táto metóda sa nazýva podľa obce Bludesch vo Vorarlbergu, kde ju po prvý raz použili v roku 1984. Od tých čias sa šírila predovšetkým v niektorých rakúskych diecézách, v SRN je naopak pomerne málo známa. Táto metóda je vhodná pre dospelých i mladých ľudí bez teologického vzdelania. Jediným predpokladom je schopnosť a ochota vyjadriť svoje myšlienky aj písomne. Tieto písomné prejavy majú byť prostým pozorovaním textu a vyjadrením osobných dojmov. Úloha moderátora sa obmedzuje na usporiadaný priebeh rozhovoru o Biblii. Vo vedení skupiny sa môžu jednotliví účastníci striedať. Ak je to možné mal by sa moderátor vopred oboznámiť s textom a jeho úskaliami.

Jednotlivé kroky

- Moderátor zaháji stretnutie krátkou osobnou modlitbou.
- Niektorý z účastníkov pomaly a zreteľne prečíta vopred vybraný text tak, aby ho mohli všetci sledovať. Text počúvame, nečítame ho zároveň s lektorom.
- Osobná práca s textom pokračuje v tichosti.

Každý má pred sebou text a pokúša sa písomne odpovedať na nasledujúcich päť otázok. Táto časť trvá približne pol hodiny:

- Čo je hlavnou myšlienkou textu?
 - Čomu nerozumiem?
 - Aké súvislosti ma tam zaujali?
 - S čím sa stotožňujem? /čo mám problém prijať?/
 - Čo konkrétne môžem? /mám urobiť?/
-
- Nasleduje spoločná výmena názorov, každý (kto chce) prečíta odpovede na jednotlivé otázky (výmena názorov sa týka vždy len jednej otázky). Dôležité je pozorné počúvanie aby sme spoločne spoznali, čo chce Boží Duch povedať. Výmena názorov by sa nemala zvrhnúť na diskusiu alebo mnohovravnosť. Ide teda skôr o objasnenie postojov.

- Po výmene názorov sa môžeme ešte raz zaoberať podstatou spracovaného textu, pomocou meditácie nad obrazom, či diapozitívom.
- V tichu strávime dve-tri minúty.
- Zakončíme (spoločnou) modlitbou alebo piesňou.
- Najlepšie sa osvedčila doba trvania stretnutia asi jeden a pol hodiny.

Poznámky k piatim otázkam

Prvá otázka núti k uvažovaniu nad podstatou, nad vlastným posolstvom textu a zabraňuje, aby sme sa hneď na začiatku nechali odviesť od podstaty ťažšie pochopiteľnými časťami, ktoré spravidla majú vedľajší význam. Pokým sa dá, môžeme posolstvo textu vyjadriť jednou vetou, ktorá by mohla byť nadpisom.

Druhá otázka vyzýva k starostlivému čítaniu a zabraňuje rýchlemu povrchnému čítaniu, ktoré si nevšíma podnet textu. (porov. metóda Västerås).

Úplný význam textu sa objavuje až keď zohľadníme užšie a širšie súvislosti. Nato upozorňuje tretia otázka. Preto je vždy potrebné pýtať sa: Čo textu bezprostredne predchádza, a čo za ním nasleduje? Kde v Biblii nájdeme porovnateľné texty? Kde ešte

sa v Biblii vyskytujú kľúčové slová k textu? (pomáhajú nám pritom údaje o paralelných miestach pod čiarou, prípadne konkordancie).

Štvrtá otázka sa zameriava na cit, a nie na rozum (podobne ako druhá otázka). Je potrebné účastníkov povzbudiť, aby otvorene vyjadrili svoje (spontánne) pocity súhlasu či odmietania, namiesto toho, aby ich potlačili na základe nesprávne pochopenej úcty pred posvätným textom. Text nám nemá sprostredkovať len nové poznatky, má predovšetkým ovplyvňovať naše konanie.

Piata otázka nám poukazuje na praktické dôsledky, na súlad medzi poznaním a konaním.

Spracované podľa: Anneliese Hechtová, Přístupy k Biblii, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1997

Poznámky pre moderátora

Pomôckou pre moderátora môže byť niekoľko pokynov získaných z praxe:

Čo sa týka hlavného posolstva textu, sa účastníci často zhodnú. Je to prejav Ducha (dokážeme porozumieť textu) a spoločenstva (sme pospolu). Zároveň sa posilní sebadôvera účastníkov, že aj sami dokážu niečo sami v Biblii nájsť a aspoň trochu porozumieť.

Pri druhej otázke sa väčšinou nájdú veriaci, ktorí „všetkému rozumejú“. Až prostredníctvom otázok ostatných sa učia čítať Písmo starostlivejšie a pozornejšie. Niekedy môžu účastníci alebo moderátor poznať vysvetlenie ťažšie zrozumiteľných miest na základe svojich skúseností, či vedomostí, poprípade pomôžu poznámky pod čiarou. V ostatných prípadoch sa odporúča napísať si otázky a pri vhodnej príležitosti sa opýtať toho, kto na ne dokáže odpovedať (kňaza, alebo iného odborníka). Okrem toho je dôležité, podobne ako vo vzťahoch medzi ľuďmi, nechať občas niečo nezodpovedané: Božie slovo sa nám môže vyjasniť časom.

Keď hľadáme súvislosti (otázka tri), vybaví sa nám spomienky a asociácie na miesta, ktoré sme už dávnejšie zo Svätého písma počuli. Nie zriedka si spomenieme na dávno zabudnuté čítania z nedelnej bohoslužby. Rôzni účastníci môžu pritom nazhromaždiť bohatstvo, ktoré ďaleko presahuje to, čo by mohol nazhromaždiť jednotlivec.

Štvrtá otázka umožní niektorým účastníkom po prvý krát priznať svoj zápas s Božím slovom. Súčasne zameriava náš pohľad na to, čo od nás Biblia žiada (a z čoho sme tak často vzdialení) a vedie tak k očistnému sebaopoznaniu.

K piatej otázke: „Ak ťa text nezmení, nečítal si ho.“ (G. Soares-Prabhu). Naša ochota pozorne počúvať Boha sa prejavuje v tom, že veľmi konkrétne zmeníme svoj život. Nemusi ísť nutne o „premenu“ môže to znamenať aj posilnenie dôvery, sily, alebo radosti.

Metóda Bludesch podporuje pomocou písomnej fázy intenzívnejšiu osobnejšiu prácu s biblickým textom, skôr než príde k vzájomnej výmene názorov. V tom spočíva jej zvláštnosť a sila. Zároveň sa tak vyhneme nebezpečenstvu povrchného mudrovania o texte.

Mnohí môžu mať určité problémy pol hodinu pracovať s textom v tichosti a tiež písomným

vyjadrením. Často je to však otázka cviku a návyku.

Túto metódu možno uplatniť ako doplnok metódy siedmych krokov. Striedanie oboch metód prináša dobré výsledky. Nemali by sa však kombinovať jedno s druhým.

AKTUALITY

Prihlasovanie škôl do súťaže sa z dôvodu pandémie predlžuje do 1.2.2021 (do tohto termínu je potrebné však zaslať i prílohu s menami trojčlenného družstva).

Prihlášku je možné doručiť na DKÚ písomnou alebo elektronickou formou. Uprednostňujeme elektronickú. Nie je potrebný súhlas so zverejnením údajov. Ten je vyjadrený prihlásením do súťaže.

Učiteľ/katechéta si zvolí spôsob realizácie triedneho a školského kola podľa podmienok, ktoré sú pre neho dostupné a možné. V tomto šk. roku nebudú DKÚ požadovať štatistické údaje o konaní triednych a školského kola. Je potrebné zaslať len mená súťažiacich.

Ak nebude možné uskutočniť dekanátne, diecézne a národné kolo fyzickou účasťou súťažiacich, bude použitý iný spôsob súťaže. Využijú sa aplikácie ZOOM, Edupage alebo Google formulár.

V prípade výtvarnej súťaže Biblia očami detí sa nič nateraz nemení, termíny ostávajú v platnosti podľa zverejnených propozícií súťaže.

Teda školské kolo do 12.2.2021 a zaslanie na DKU do 22.3.2021.

Námety prác: Kniha Jozue a kniha Tobiáš. Téma Putovanie za cieľom.

Dištančná forma vzdelávania nie je prekážkou tomu, aby žiaci nemohli vytvoriť výtvarné práce doma a doručiť učiteľovi na vyhodnotenie (napr. poštou).

viac info nájdete [na www.dku.abuba.sk](http://www.dku.abuba.sk)